

Borgermøde: Klimatilpasning i Risskov

Skal vi opgive at bo i Risskov?
Eller skal vi sammen gøre noget ved
klimaudfordringerne?

Aarhus Kommune, Risskov Fællesråd og
Grundejerforeningen Vejlbj Fed (GVF) inviterer
til borgermøde om klimaudfordringerne

14. marts 2024 kl. 19:00-21:30
Aulaen på Strandskolen | Nellikevej 1 | 8240 Risskov

Klimaudfordringerne i Vejby-Risskov

– de aktuelle udfordringer

Landskabet i Vejby-Risskov er et gammelt havbundsareal, som for en stor del af området ligger lavt i terrænet og er omgivet af vand på alle sider: regn/skybrud, hav, vandløb, søer og grundvand. Og derfor også sårbart over for oversvømmelse.

Høj grundvandsstand

Én af de mest presserende udfordringer aktuelt er det terrænnære grundvand, der forårsager en direkte påvirkning. Vandet står højt under terræn og trænger ind i kældre og kan gøre det vanskeligt at nedside overfladevand. Grundvandsspejlet ligger ifølge Klimatilpasningskortet KAMP kun mellem 0 og 2 meter under terræn i området. De områder, hvor grundvandsspejlet står højest, er samtidig meget lavt beliggende i terrænet.

Arealerne er derfor oversvømmelsestruet i tilfælde af høj vandføring i Egå-systemet og ved et pumpe-/slusesvigt ved Åkrogen under en højvandsituation i Aarhus Bugt. Grundvandsstanden er påvirket både af vandstanden i Egå-en og især det havområde, der

grænser op til Vejby-Risskov. Ved højere havvandstand i fremtiden vil problemstillingen med højtstående grundvand derfor forværres, da havvandet påvirker grundvandsstanden kystnært.

Scenarieberegninger viser, at det vil være kritisk for grundvandsstanden omkring Egåen, hvis pumperne ved Hede Enge og i slusen afbrydes. Sker dette, må endnu større stigninger i grundvandet forventes.

Længerevarende regnperioder eller skybrud

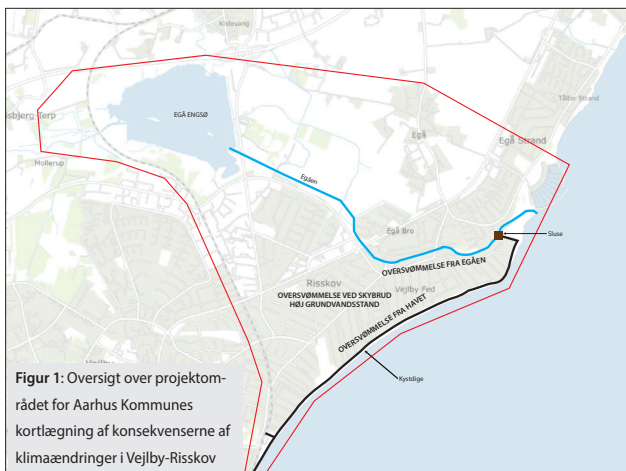
Aarhus Kommunes analyse af konsekvenser af klimaændrin-

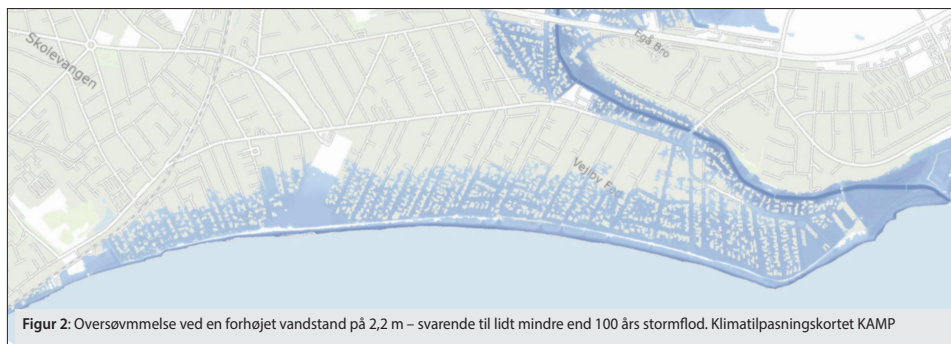
ger i Vejby Risskov fra 2019 viser, at en række områder er truet af store regnmængder/skybrud.

Områderne omkring Egå og Gammel Egå er generelt nogenlunde tilpasset til at håndtere skybrud. Anderledes ser det ud for området syd for Egåen, der i højere grad er truet af skybrud.

Højvande i bugten

Kystdiget fra slusen og ned til Hospitalsgrunden er i dag højt nok på de laveste steder til at modstå en stormflod svarende til en nuværende 100 årshændelse, som er 1,63 m over nor-

mal vandstand. De laveste højder (topkoter) på kystdiget er omkring 1,8 m over normal vandstand.

Ifølge DMI's KlimaAtlas er prognosen, at en 100 års stormflod i Aarhus Bugt i midten af århundredet kan resultere i en vandstand på 1,90 m efter det høje klimascenarie (SSP5-8,5). Samtidig vil den nuværende 100 årshændelse i fremtiden være en 5 årshændelse og dermed indtræffe oftere.

Stranden foran diget mellem Hospitalsgrunden og Bellevue er meget smal og betyder, at diget påvirkes hårdere under en storm end længere nordpå, hvor den bredere strand tager energien ud af bølgerne inden det rammer diget. Der er umiddelbart behov for en bredere strand på hele strækningen, hvis hård påvirkning af diget skal reduceres.

Meget vand i Egåen

Egåen kan på strækningen fra engsøen til udløb i bugten føre de vandføringer, der har været historisk. Ved større vandføringer vil der være risiko for oversvømmelser.

Aarhus Kommunes analyse viser, at området omkring Egå Eng, Hede Enge og det nedre stykke af Egåen har brug for en helhedsorienteret klimaindsats. De mest kritiske arealer er Lystrupvej og bebyggelserne langs Egåens nedre del.

En særlig udfordring er slusen ved åens udløb. Den er etableret i 1957 med det formål at "tilvejebringe og sikre sådanne afvandringsforhold på de interesserede arealer, at en fordelagtig landøkonomisk udnyttelse af disse som helhed muliggøres ved vekseldrift". I dag sikrer den også store boligområder og centrale veje bag kystdiget mod at blive oversvømmet af vand fra havet.

Slusens overkant er i kote 1,8 m, og den er derfor ikke tilstrækkelig høj til at sikre imod indstrømning af havvand ved en 100 årshændelse i 2050. En anden udfordring er, at slusen er spærring for fiskepassagen til Egå-systemet, og ifølge EU's Vandrammedirektiv er medlemslandene forpligtet til at sikre fri faunapassage i alle de målsatte vandløb.

Selve sluseportene er gamle og skal repareres eller helt udskiftes. Driften af de to pumper holder vandstanden i Egåen på et lavt niveau, og deres samlede kapacitet på 8.000 l/sek har været tilstrækkelig til historiske hændelser ikke har medført større oversvømmelser i området i situationer, hvor slusen er lukket på grund af højvande i bugten. Men med fremtidige større hændelser eller udfald af den ene pumpe kan scenariet være et andet.

Parterne

– vi er mange, der skal finde ud af det sammen

Parterne

Der er mange parter involveret, når det gælder klimatilpasning i Vejlbymunicipalitet.

Først og fremmest er der selvfølgelig **Aarhus Kommune**, der er myndighed på planlægning, miljø, vandløb og kyst og samtidig en stor grundejer.

Aarhus Vand er et kommunalt ejet vandsekskab. Aarhus Vand står for afledning af spildevand i hele kommunen. Aarhus Vand har som spildevandsforsyningssekskab mulighed for at deltage i klimatilpasningsindsatser for regnvand efter et kompliceret regelsæt.

Kystdiget fra Strandvænget til Rylevej vedligeholdes af lodsejerne på de enkelte strækninger med støtte fra **Digelaget Vejlbymunicipalitet**, der er et privat digelag, hvis medlemmer er vejforeninger i området nord for Hospitalsgrunden (fra fløjdiget ved Strandvænget) og øst for Letbanen, Nordre Strandvej og Åkrogs Strandvej. Medlemskab er frivilligt. Aarhus Kommune ejer og vedligeholder diget ved Bellevue samt digerne ved Åkrogen fra Rylevej og ind til slusen.

Vejlbymunicipalitet-Egå Enges Landvindingslag ejer pumpestationen med sluser ved Strandhusvej og å-digerne langs bredden af vandløbet. Landvindingslaget er ansvarlig for arealer langs Egåen fra Egå Engsø til Grenåvej, mens Aarhus Kommune vedligeholder selve Egåen jf. regulativet, da vandløbet er offentligt.

Landvindingslaget er etableret ved en afvandingskommissionskendelse fra 1957. Aarhus

Kommune er tilsynsmyndighed, og kommunen ejer omkring 60 % af lagets interessentområde. Medlemmerne er de grundejere, som havde oprindelig gavn af afvandingen, og medlemskab er tvunget gennem tinglysning på grundene. Medlemmerne betaler driften via en opkrævning over ejendomsskatten. Der er 739 interessenter i laget.

Udover de juridiske personer, som er nævnt her, er de enkelte grundejere og beboere i området interessenter.

Grundejerne har naturligvis forskellige interesser, alt efter hvor de bor. Nogle er i størst risiko for oversvømmelse fra havet, andre fra Egåen. Andre kæmper allerede med høj grundvandsstand. Flere grundejere er udsat for trusler fra flere kilder samtidig.

Mange grundejere er medlemmer af **Grundejerforeningen Vejlbymunicipalitet (GVF)**, der gennem årene har været aktiv i arbejdet med at klimatilpasse området. Grundejerforeningen har bl.a. nedsat Arbejdsgruppen for Klimatilpasninger. Grundejerforeningen afholdt i november 2021 et borgermøde om klimatilpasning og har taget initiativ til borgermødet den 14. marts 2024.

Risskov Fællesråd er kontakttled mellem Aarhus Kommune og områdets foreninger, og borgere.

Lovgivningen

– hvad regulerer hvad?

Som nævnt, så kommer truslerne fra flere sider - fra havet, fra åen, fra regn/skybrud og fra høj grundvandsstand.

En af de helt store udfordringer, når der skal findes løsninger, er, at lovgivningen er kompleks og uoverskuelig.

Løsningerne på de aktuelle udfordringer grundejerne har i Vejby Risskov skal primært søges i kystbeskyttelsesloven, vandløbsloven og miljøbeskyttelsesloven. Går det galt, er beredskabsloven og naturskadeloven også af betydning.

Oversvømmelsesloven har primært betydning for kortlægningen.

Kystbeskyttelsesloven giver mulighed for at inkludere anden lovgivning, bl.a. vandløbsloven, og dermed finde fælles løsninger på tværs af beskyttelsen mod erosion og oversvømmelser fra vandløb og hav.

Når området ikke er regnvandskloakeret (det meste af området er kun spildevandskloakeret), har Aarhus Vand ingen mulighed for at gå ind i fælles løsninger, som lovgivningen er nu. Serviceniveauet er sikring til 5/10 årshændelse, alt efter om området er separat- eller fælleskloakeret.

Der er formentlig nye løsningsmuligheder på vej i forhold til grundvandet – det fremgår af regeringens udkast til en klimatilpasningsplan.

Løsningerne

– hvad stiller vi op?

Den dårlige nyhed er, at vi er udfordret, og at nogle allerede nu kæmper med overfladevand og kloaker, der løber over. Den gode nyhed er, at alt ikke for alvor går galt i morgen!

Som det fremgår af de presseklip, der er vist på bagsiden, så er der også kommet mediemæssig fokus på vores problemer. Nogle beboere er begyndt at overveje, om det ikke er tiden at få solgt og flytte til bedre/mere sikre områder. Andre flytter til og satses på, at det hele nok ikke går helt så galt.

Udfordringerne

Som det fremgår af ovenstående, er det mest presserende af de aktuelle problemer den forhøjede grundvandsstand. Mange har allerede periodevis vand på deres grunde, og mange har fået vand i kældre og i stuerne.

Slusen ved Egåen har været udfordret, men har indtil nu klaret skærene. Hændelsen i december 2023, hvor beredskabet måtte tilkaldes med ekstra pumper, skyldtes et sammenfald af uheldige omstændigheder – som selvfølgelig vil kunne ske igen.

Digerne er lige nu i stand til at modstå en 100 års hændelse, men det vil de ikke blive ved med at kunne.

Problemet er også, at de skitserede problemer i høj grad hænger sammen. Vandet bevæger sig jo derhen, hvor det er muligt. Derfor skal

de udfordringer, der er tale om med for meget vand, løses på tværs af grundvandet, overfladevandet/slusen og kystvandet/diget.

Med de aktuelle kloakeringsforhold er regnvand adskilt fra spildevandet, i og med at regnvand skal nedsives, hvilket er og kan blive vanskeligt med en stadigt højere grundvandsstand. Et højere serviceniveau til løsning af de regn-

vandsbetingede udfordringer har Aarhus Vand ikke umiddelbar mulighed for at justere på, så længe de ikke er forpligtiget til at håndtere regnvand i området.

Grundejerforeningen Vejlbj Fed (GVF) vil ikke bidrage til at forøge usikkerheden, men føler en forpligtigelse til at få fokus på problemerne, så vi ruster os til de fremtidige udfordringer.

Derfor har foreningen nedsat en klimagrube, der arbejder for at bidrage til at få problemerne løst i en konstruktiv dialog med de øvrige parter.

Borgermødet på Strandskolen den 14. marts 2024 er et forsøg på at samle alle interessenter og orientere om udfordringer og mulige løsninger.

“Vandet bevæger sig derhen, hvor det er muligt – derfor skal problemerne løses i sammenhæng

Borgermødet

Torsdag den 14. marts 2024 kl. 19:00-21:30 i aulaen på Strandskolen, Nelliikevej 1, Risskov

I medierne har man kunnet læse udtalelser som, "Risskov og Egå bliver ubeboelige om 50 år". Siden er der udsendt et dementi på den påstand. Vil du også gerne vide, hvad der er op og ned på klimaudfordringerne, og hvordan de får indflydelse på hverdagen og fremtiden for grundejerforeningens medlemmer i relation til forhøjet

grundvandsstand, stormflod og oversvømmelse fra både Egåen og fra Aarhusbugten?

Som opfølgning på borgermødet i 2021, de seneste storme og det voldsomme nedbør, inviterer Risskov Fællesråd og Grundejerforeningen Vejlbj Fed og Aarhus Kommune i fællesskab til et nyt borgermøde.

Program

- 18:45 **Dørene åbnes**
- 19:00 **Mødet starter** – velkomst ved formanden for Risskov Fællesråd og Aarhus Kommune
- 19:10 **Baggrund, formål og mål** med dagens borgermøde ved formanden for GVF
- 19:20 **Oplæg** ved:
Anders Vest Christiansen, Professor, Institut for Geoscience, Aarhus Universitet
Peter Thomsen, Geolog, Niras
Ellen Margrethe Basse, Professor emerita i miljøret, dr. jur., Juridisk Institut, Aarhus Universitet og medlem af GVF's klimagruppe
Line Henriette Broen, Geolog, Teknik og Miljø, Aarhus Kommune og medlem af GVF's klimagruppe
- 20:20 **Pause**
- 20:30 **Spørgsmål** til panelet:
Anders Vest Christiansen
Peter Thomsen
Line Henriette Broen
Ellen Margrethe Basse
Knud Kristensen, bestyrelsessuppleant, Vejlbj-Egå enges landvindingslag og medlem af GVF's klimagruppe
Simon Grünfeld, afdelingschef Natur og Miljø, Aarhus Kommune
Steffen Bornhøft, formand for Digelaget Vejlbj Fed
Peter Trolle, formand, Vejlbj-Egå enges landvindingslag
- 21:20 Opsamling og **afslutning**
Facilitator: Niels Printz, bestyrelsesmedlem i GVF, bestyrelsesmedlem i Digelaget og medlem af GVF's klimagruppe

Hvem lytter til brølet fra Risskov, når de rige oversvømmes?

Fællesskabet vipper i et af landets mest attraktive boligkvarterer, hvor klimaforandringerne truer med at snuppe dem i vandkanten først.

JANILLA SOPHIE ALVI | JANILLA.ALV@JP.DK

RISSKOVLIV

Nej, det vil ikke være umuligt at bo i Risskov om 50 år, men det kan blive en meget våd fornøjelse, hvis der ikke bliver gjort noget

Fredag 19. jan. 2024 kl. 10:12

Christian Gnutzmann nicje@fm.dk

Til sommer forventes kommunen at være klar med anbefalinger til, hvordan man undgår oversvømmelser i Risskov, men allerede nu fortæller chefen for Natur og Miljø om noget af det, der bliver kigget på.

Gudrun går i vand til op på benene: Frustrerende ikke at kunne få hjælp

Aarhus Kommune kan - som loven er i dag - ikke træde til og hjælpe borgere med lede vand væk fra private matrikler.

